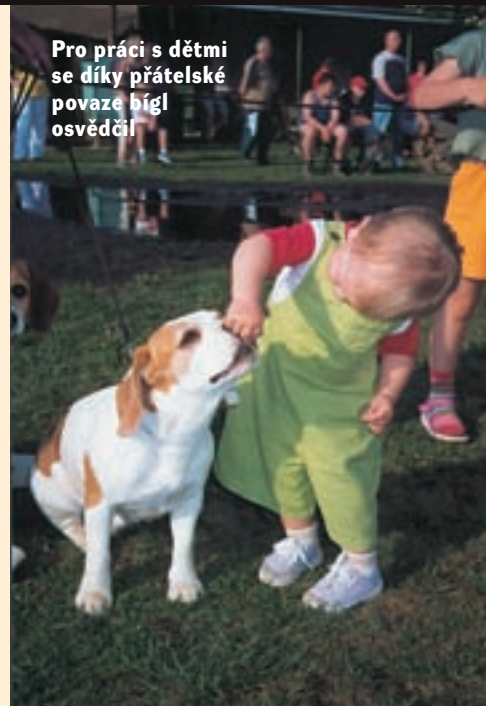

Canisterapie

Děti se na psí návštěvu moc těší

Pro práci s dětmi se díky přátelské povaze bigl osvědčil

CANISTERAPIE ve speciálních školách

„Lidé psu dají lásku, péči a čas, který můžou postrádat, a on jim na oplátku dá ze svého života všechno...“ těmito slovy jsem začala psát svoji závěrečnou práci ke specializačnímu studiu speciální pedagogiky na téma Canisterapie v praxi.

Co je to canisterapie, už ví dnes skoro každý z nás, a tak tedy jen stručně pro ty nezasevěné – je to pomocná terapie, která využívá pozitivního působení psa ke zlepšení zdravotního stavu pacientů, v tomto konkrétním případě ve speciální škole pro děti s kombinovanými vadami. Jsou zde děti nejrůznějších postižení tělesných i smyslových, mentální a psychomotorická retardace, důsledky dětské mozkové obrny, spastická kvadruparéza, triparéza, Down-syndrom, autisté, vozíčkáři i chodící. Canisterapii se věnuji již čtvrtým rokem aktivně. K této myšlence mě přivedla moje profese pedagoga a dlouholetá zkušenost s výcvikem a chovem psů. Teprve moje práce učitelky na speciální škole pro děti s kombinovanými vadami mě přivedla k tomu, abych si rozšířila vzdělání o speciální pedagogiku na Pedagogické fakultě v Olomouci. Jedině tak, s pochopením pro všechny pedie, jsem považovala svoji práci canisterapeuta za dokonalou. Také milá, vstřícná a přátelská povaha biglů a jejich ideální velikost byla dobrou volbou, což mohu dnes jen a jen potvrdit. I zde je však nutné vybrat jedince vhodného pro tuto velice náročnou práci, a to jak fyzicky, tak psychicky. Jedině zdravý, vyrovnaný a dobře ovladatelný pes se může stát terapeutickým a asistenčním psem. Po celou dobu trvání canisterapie jsem sledovala pozitivní vliv psa jako terapeuta na vývoj a učení dětí s kombinovanými vadami, uspokojování jejich potřeb bezpečí a jistoty,

určitého stupně nezávislosti a samostatnosti. Spolu se psem, jako podpůrným prostředkem, mohu u dětí rozvíjet učení a v jeho přítomnosti si čteme, počítáme, opakujeme, recitujeme nebo zpíváme. Pouze se znalostí jednotlivých diagnóz dětí a jejich individuálních potřeb a učebních plánů mohu canisterapii vhodně zapracovat do učebního procesu a následně relaxace. A věřte tomu, že děti v přítomnosti čtyřnohého kamaráda spolupracují s radostí. Rovněž spolupráce s kolegy je nutná. Musím znát názor a postřehy třídních učitelů a svoji práci s nimi konzultovat. Já toto vše považuji za naprosto samozřejmé, avšak teprve nejrůznější články o canisterapii mě nutí o různých aplikacích přemýšlet a informovat veřejnost o jiném způsobu aplikace v praxi. Velice důležitá je rovněž spolupráce se samotnými rodiči. Konzultace s nimi jsou pro mne zdrojem postřehů a nových nápadů a také metodických postupů. A jak jinak poznat, že moje snažení a práce má své výsledky, než z reakcí a vstřícnosti všech zúčastněných dětí, z jejich projevů radosti a hravosti a z velké ochoty spolupracovat. Se svým týmem - několika bigly - navštěvuji dvě soukromé speciální školy pravidelně každý týden. Biglové mají potřebný certifikát canisterapeutického psa, nutnou veterinární péči a já osvědčení canisterapeuta a profesi speciálního pedagoga, nutné zdravotní osvědčení pro práci ve školství a členství v canisterapeutickém sdružení.

Děti pak musí mít písemný souhlas rodičů a doporučení lékaře. V průběhu canisterapie pracuji samostatně s každým dítětem. Tedy dítě + pes + canisterapeut mají svůj prostor a čas na samotnou terapii. K tomu potřebuji samostatnou místnost, deku, polštáře, relaxační a pohovací pomůcky, relaxační hudbu. Potřeby pro psa považuji za samozřejmé. Samotná canisterapie se skládá z dvou částí. Ta první začíná příchodem dítěte, navázáním kontaktu spojeným s hrou. Druhá část je uvolnění. Při hře se jedná o kontakt dítěte a psa s hračkami, vítáním, laskáním a sdělováním dojmů a pocitů. Plynule přecházíme k rozhovoru, kdy spolu s dítětem po správné motivaci můžeme opakovat učivo, můžeme si zpívat, recitovat nebo kreslit. To vše je výhradně na volbě a chuti a možnostech dítěte. Výsostnou volbu zde má vždy dítě. Někdy si děti zvolí spolupráci druhého dítěte či dětí nebo pracujeme ve skupince. Je zajímavé sledovat, jak si naprosto přesně pamatují jména psů, jejich potřeby a zvyky. S jakou láskou o ně pečují a váží si jejich přítomnosti. Rovněž u psů je pro mě úžasné vnímat, jak si jednotlivé děti pamatují a ke každému přistupují zcela specificky, přesně podle povahy a nálady dítěte. Jsou pozorní k vozíčkářům, tolerantní k hyperaktivním dětem a autistům a více dovádívají u chodících dětí. Vědí naprosto přesně, co si mohou dovolit a kdy přestat. Moment absolutního zklidnění psa je pro mě

mnohdy až nepochopitelný. Je to moment, kdy pes dává najevo svoji oddanost a sděluje „tady mě máš, teď mě laskej a hlad' a já ti dám na oplátku vše, co jen můžu“. Děti tuto chvíli dokážou samy rozpoznat a psa laskají. V tomto momentě děti buď se psem pracují vsedě, nebo leží, relaxační hudba dotváří příjemné prostředí.

Davídek, který je chodící a autista a který se psů bál, mi sděluje, že biglička Týna je jeho kamarádka a že mu maminka koupila v obchodě klec s králíčkem s ušima dolů, takže je Týně vlastně podobný a dostal také jméno Týna. Zpíváme si písničku, Davídek přitom háže hračku psovi, který ji přináší. Maminka mi potvrzuje, že koupili zvířátko, a nevěřičně sleduje spontánní chlapcovu hru se psem. Davídek mě hlasitě vítá již před školou a rovněž tak se se mnou i loučí. „Přijdeš zase, teto?? A vezmeš Týnu?“

Kristýnka je na vozíčku, s úžasnou chutí do života. Je velkou obdivovatelka psů a biglíky ve škole s radostí přivítala. Na dny, kdy přijždím do školy, se velmi těší. Sama doma pejska má. Ve Zvěrokruhu je známou osobností a na sobě i s sebou má všude alespoň obrázek bigla. Bigl Týna jí zkouší rozepínat popruhy na vozíčku, rozepíná boty a nechá se hladit a chovat. Povídáme si o psech na téměř odborné úrovni a zájem Kristýnky je ohromný. Týna jí přitom usíná v náručí. Hlazení a teplo je příjemné oběma. Rodiče mi bez přítomnosti dívky sdělují, že až nyní při osobním setkání se mnou vidí výbornou povahu biglů a že Kristýnce určitě bigla někdy pořídí. Kristýnka se těší na osobní návštěvu v naší chovatelské stanici a v hodině „práce s počítačem“ sleduje pravidelně naše webové stránky.

Martin je autista, trpí sebepoškozováním a má sklony psům trochu ubližovat. Alisce se snažil ze začátku úmyslně trefovat prsty přímo do očí. Dnes o tom sice někdy mluví, ale již neubližuje, dokonce psy i sám češe a hladí. Počítá, kolik mají nohou a jakou mají barvu. Trpělivost a vstřícnost psa při práci s Martínkem je až dojmavá.

Markétka, která je autistka, podle údajů maminky svého pejska doma někdy zlobí a trápí. K biglům ve škole je však něžná a neustále si to sama sobě připomíná. „Markétko, netahej pejska, to se nesmí, hezky ho hlad!“ opakuje si. Maminka toto opět potvrzuje, a teprve až vidí vztah bigla a Markétky, kde jde o naprosto spontánní přátelskou hru, uvěří mým slovům o její něžnosti. Rodiče mi také sdělují, že na den, kdy chodím se psy do školy, se děti velmi těší, přesně si jej pamatují a je pro ně obrovskou motivací. Od samého začátku jsou děti velmi vstřícné a upřímné a vítají mě s úsměvy na rtech. Betka při polohování s Jogurtkem a Aliskou dává najevo příjemný pocit a sděluje, jak pejsci hřejí. Aliska leží na polohovacím křesle vedle ní, Jogurtek leží pod koleny dívky. I když je Betka velmi čistotná a dotek psa čumákem jí někdy vadí, teplo psího těla přijímá ráda. Betka je dívka s velmi těžkým

postížením celého těla, ochrnutá na všechny končetiny, trvale na vozíčku, nechodící a nemluvící. Lze s ní však komunikovat pomocí otázek. Také mimika je důležitou formou předávání informací.

Anička také vděčně přijímá teplo psího těla při polohování na boku. Nahlas psovi děkuje. Dívka je vozíčkářka, těžká astmaticka. Velice si váží pejsků a jejich pomoci a chápe jejich přínos. Při další návštěvě mi sděluje, že zraněný prst, který jí Bajaja olízal, se rychle zahojil právě proto. Příště mu donesla pamlsky za odměnu. Bajaja jí vděčně líže ruku.

Další Martin je zdatný student, který má přehled o anatomii psa a zajímá ho výcvik a chov a vše nové. Rád si se mnou povídá a vše jej zajímá. Je velmi pozorný a na canisterapii těší a má vždy připravenou zásobu otázek. Na matraci si spolu se spolužačkou Petrou a bigličkou Týnou hrají s plyšovou hračkou a smějí se, když mi Týna nosí mobilní telefon. Poté spolu se svojí třídní učitelkou navrhují, zda mohou přijet na výlet školním minibusem do naší chovatelské stanice. Pečlivě sleduje dění na našich webových stránkách spolu s celou svojí třídou. Žák praktické školy, téměř dvacetiletý chodící autista Petr, vítá bigly jménem, nepletou se mu. Raduje se z přítomnosti psa tak, že někdy pohladí po hlavě i mě. Má doma zakrsleho králíčka a morče a vzorně se o ně stará. K biglům je velmi něžný a ti mu laskání oplácejí vděčným olíznutím. Podrobně mi vypráví o svých svěřencích a jak se o ně doma sta-

rá. Další Anička má doma dva velké psy a kočky. Se zvířaty to zvládá bravurně. Ráda si s nimi povídá a pečuje o ně. Canisterapii má ráda, a jakmile mě vidí, v rámci svých možností pospíchá za mnou. Těší se pozornosti psů a je ráda, když si spolu můžeme zopakovat matematiku a příklady, které jí moc nejdou. Terezka je příliš zbrklá a ke psům je důvěřivá, avšak moc je mačká. Spolu se mnou se učí jemnějšímu přístupu ke zvířatům. Nerada z canisterapie odchází a během přítomnosti psů ve škole je vždy někde poblíž nebo aspoň vyběhne ze třídy, aby si je mohla ještě jednou pohladit. Terezka špatně vyslovuje, a tak spolu opakujeme vyjmenovaná slova nebo recitujeme básničky. Další Terezka, špatně chodící, s mentální retardací, špatně hovořící, dokonce při cestě na logopedii změnila směr a zamířila přímo do místnosti určené pro canisterapii. Velmi se na bigly těší a ráda je češe a laská. Doma má bigla. Málo mluví, avšak jména psů a povely určené jim vyslovuje zcela zřetelně a je ráda, když psi reagují a poslouchají. Nemluvící Jiřík je autista a nejraději Alisku nebo Týnu vodí na vodítku po budově nebo venku. Dříve byl nejistý, nyní mě sám bere za ruku a jde přede mnou. Dokonce mi bere vodítko z ruky, chytá maminku za ruku a odchází domů. Je ponoren do svého světa, kam nerad někoho pošle, ale na psa si velmi zvykl a rád s ním tráví chvíle. Těžce mentálně postižený nechodící Filípek hladí v tureckém sedu pejska ležícího před ním. Jinak se pohybuje pouze na chodítku. Dříve psa mačkal a tahal, dnes jej již klidně hladí a spokojeně nahlas dýchá. Ručička zkoumá psí tělo, přejíždí od tlapy ke tlapce. Hlasitě zvuky vyjadřují jeho pocity. Filípek navštěvuje přímo v jeho třídě, protože potřebuji spolupráci asistenta. Malá Klárka je těžce mentálně postižená v důsledku dětské mozkové obrny, trvale na vozíčku. Vyslovuje pouze pár slov jako táta, máma, děda. Po několika terapiích přidává do svého slovníku další slovo – Týna. Její rodiče spolupracují úžasně, dokonce i s Klárinkou přijíždějí k nám domů, podívat se na další pejsky. V současné době Klárka přijíždí do školy pouze v den, kdy je canisterapie. Není dál co dodat.

Takto bych mohla pokračovat dále. Našich klientů je mnoho a přibývají další a další. Je to dobře, protože jediné tak je vidět, že je to práce účelná a potřebná. Jen tak můžeme obohatit a zpestřit život dětí s kombinovanými vadami a pomoci jim se začlenit do společnosti. Těší mě i velký zájem širokého okolí a rovněž zájem studentů a praktikantů ve speciální škole o přímou účast na canisterapii. Obrovskou oporou je mi můj manžel, jehož pomoc je při mojí práci nenahraditelná. Jestli vás článek oslovil a chtěli byste jakkoliv pomoci, ráda poskytnu adresy obou speciálních škol, kde můžete canisterapii podpořit.

Lenka a Ladislav Frnčovi
e-mail: beaglepv@volny.cz

Při polohování působí kontakt s tělem psa...

... ale i o stupeň vyšší tělesná teplota psa